

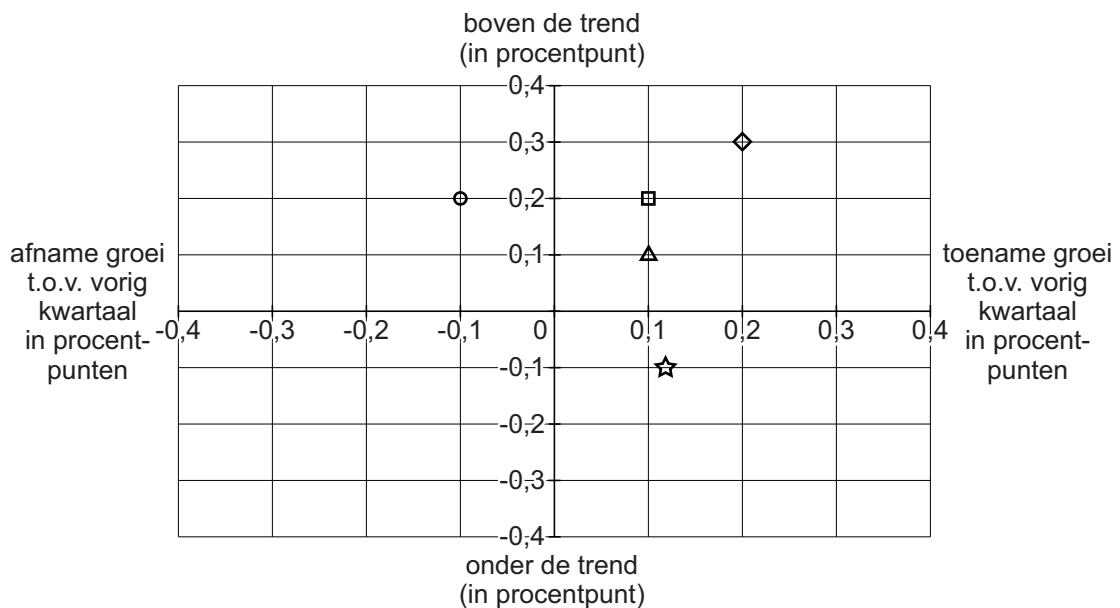
Opgave 4 Wijzer van de conjunctuurklok

Hans is beleggingsadviseur bij een bank. Hij gebruikt een aangepaste versie van de conjunctuurklok (figuur 1) om de stand en het verloop van de economie te voorspellen. Hiermee kan hij inschatten hoe bijvoorbeeld aandelenkoersen zich zullen ontwikkelen en kan hij zijn beleggingsadviezen onderbouwen. Deze conjunctuurklok is samengesteld door een statistisch bureau en laat van een aantal indicatoren zien of deze duiden op een opgang of neergang van de conjunctuur. De symbolen staan op de plaats die de positie van de indicator in het laatste kwartaal van 2017 aangeeft.

De schaalverdeling op de assen geldt alleen voor de verandering van het reële bbp, de uitvoer en de reële investeringen. Voor consumentenvertrouwen en werkloosheid geldt een afwijkende schaal.

Zo geldt voor het consumentenvertrouwen dat dit zich in een hoogconjunctuur bevindt, maar wel is afgenomen ten opzichte van het vorige kwartaal.

figuur 1 conjunctuurklok van kwartaal 4 (2017)

Legenda:

- = procentuele stijging van het reële bbp ten opzichte van het voorafgaande kwartaal
- ☆ = procentuele stijging van de reële investeringen door bedrijven.
- = consumentenvertrouwen
- △ = werkloosheid
- ◇ = uitvoer

Toelichting: de trendmatige ontwikkeling van het bbp is 0,3% reële groei per kwartaal.

Hans leest in een toelichting op de conjunctuurklok dat de werkloosheid een achterlopende indicator is. De werkloosheid begint pas af te nemen als er al enige tijd een opgaande conjunctuur is.

- 2p **17** Leg uit waarom de werkloosheid een achterlopende indicator is.
- 1p **18** Is de werkloosheid gedaald of gestegen in het laatste kwartaal van 2017 ten opzichte van een kwartaal eerder? Licht je antwoord toe met behulp van figuur 1.
- 2p **19** Bereken met behulp van figuur 1 de procentuele stijging van het reële bbp in het vierde kwartaal van 2017 ten opzichte van het tweede kwartaal van 2017.

Hans verwacht dat de investeringen van bedrijven in het eerste kwartaal van 2018 in het kwadrant rechtsboven zullen liggen. Hij baseert deze verwachting op een andere indicator in de conjunctuurklok.

- 2p **20** Geef een argument voor de verwachting van Hans over de investeringen.

Ondanks de hoogconjunctuur is Hans voorzichtig in zijn voorspellingen over de aandelenkoersen. Op basis van zijn analyse van de conjunctuurklok over het laatste kwartaal van 2017 voorspelt Hans een mogelijke daling van de aandelenkoersen in 2018 tegen de achtergrond van de ontwikkeling van het consumentenvertrouwen.

- 2p **21** Onderbouw de voorspelling van Hans in het advies.